

A Fővárosi Ítéltábla Dr. ... ügyvéd által képviselt ... felperesnek, Dr. ... ügyvéd (fél címe 2) által képviselt ... alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. január 14. napján kelt 31.G.42.238/2011/15. számú ítélete ellen az alperes részéről 16. és 18. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja;

kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 150.000 (Százötvenezer) forint másodfokú perköltséget;

megállapítja, hogy az alperes által le nem rótt 745.900 (Hétszáznegyvenötezer-kilencszáz) forint jogorvoslati illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a keresetében előadta, hogy az alperes által kiírt közbeszerzési eljárás nyerteseként a 2009. május 14-én kelt vállalkozási szerződésben a ... teljes körű felújítási és akadálymentesítési munkálatai elvégzését, a 2009. június 5-én kelt

vállalkozási keretszerződésben az ott nevesített közintézményekben felújítási munkálatok elvégzését vállalta. Állítása szerint átadás-átvételi és teljesítés igazolási jegyzőkönyvekkel igazoltan szerződésszerűen teljesített, ennek ellenére az alperes az első szerződés alapján kiállított számú, 2010. november 18-i esedékességű, bruttó 33.667.084 forint vállalkozói díjra vonatkozó számláját csak részben egyenlítette ki, annak ellenére, hogy a teljes számlaösszeget a szerződés XI. 7. pontja értelmében a kézhezvételt követő 60 napon belül a felperes számlájára át kellett volna utalnia. A 2009. május 14-én kötött vállalkozási szerződés alapján a felperes a keresetében 30.257.068 forint vállalkozói díjra és járulékaira támasztott igényt; a per során bejelentette, hogy az alperes 2012. március 2-án a tőketartozását kiegyenlítette, ezért keresetét leszállítva 30.257.068 forint után 2010. november 19-től 2012. március 2-ig kérte kötelezni a Ptk. 301/A. § (2) bekezdése szerinti késedelmi kamat megfizetésére.

A 2009. június 5-én kelt vállalkozási keretszerződés teljesítésére hivatkozva a felperes mindösszesen 9.323.471 forint vállalkozói díjra és abból 4.024.849 forint után 2010. augusztus 20-tól, 1.539.267 forint, 57.735 forint és 2.011.713 forint után 2010. szeptember 18-tól, 1.689.910 forint után 2010. október 10-től a kifizetésig járó, a Ptk. 301/A. § (2) bekezdése szerinti késedelmi kamatra támasztott igényt, állítva, hogy az alperes az ..., ..., ..., ... és ... közintézményen végzett felújítási munkálatairól kiállított ..., ..., ..., ..., sorszámú számláját nem egyenlítette ki.

Másodlagosan a Ptk. 6. §-a alapján biztatási kár jogcímén kérte az alperes fentiekkel egyező marasztalását, hivatkozva arra, minden esetben megerősítette a rendelkezéseit, esetleges ármódosításait elfogadta, a számláit befogadta. Amennyiben fizetési nehézségeit időben közölte volna, nagyobb körültekintéssel rendelte volna meg a munkavégzést, felperest megóvhatta volna attól, hogy a pénzügyi szolgáltatás nyújtásának elmaradásával kárt szenvedjen el, azáltal ugyanis, hogy a megtérülés reményében saját eszközeit fektette be, illetve használta fel, károsodott.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

A 2009. május 14-én létrejött vállalkozási szerződésre alapított kereset elutasítását arra hivatkozással kérte, hogy a 30.257.068 forintos követelés a keresetlevél benyújtásakor idő előtti volt, így a megfizetésével nem eshetett késedelembe. A szerződés preambuluma második bekezdése szerint a megállapodás részét képezte - többek között - a közbeszerzési eljárásban közzétett ajánlati felhívás, melynek VI.2. pontja egyértelműen tartalmazta, hogy a szerződés EU alapokból finanszírozott programmal kapcsolatos. Ezen finanszírozás azt jelentette, hogy az alperes csak önrészt biztosít saját forrásból, az ezen felül fizetendő vállalkozói díj tekintetében utófinanszírozás történik, a tényleges pénzügyi rendezést a ... Kft. teljesíti a felperes mint kedvezményezett részére a benyújtott záródokumentáció alapján. Az alperes felperes teljesítésének leigazolását és az átadás-átvétel lebonyolítását követően a számú számlát 2010. október 29-én benyújtotta a ... Kft. felé, mely sorozatos kifogásokat és módosítási igényeket közölt, részben számlázási szabálytalanságra, a műszaki tartalom módosulására hivatkozva.

Állítása szerint a szerződés preambulumból és az ajánlati felhívás VI.2. pontjából következően a felperes előtt is ismert volt a fenti fizetési rend, mely elfogadásra került, ezáltal eltértek a szerződés XI. fejezetében foglaltaktól; a XXV. PED e) pontja

értelmében az alperes nem zárható el annak bizonyításától, hogy az írásban rögzített szerződéses akaratuktól eltérő megállapodást kötöttek. Ezen védekezése alátámasztására indítványozta a ... Kft. megkeresését, valamint tanúk meghallgatását.

A 2009. június 5-i vállalkozási keretszerződésre alapított igény elutasítását elsődlegesen arra hivatkozással kérte, hogy a 300.000.000 forintos keretösszeget érvényesen nem módosíthatták, a keresettel érvényesített, keretösszegen felüli teljesítésre érvényes megállapodást nem köthettek. Az e körben tett jognyilatkozatok semmisek, a túrendelés teljesítéséhez vállalkozói díjfizetési kötelezettség nem kapcsolódhat, a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti jogszabályba ütközés - 2003. évi CXIX. törvény (Kbt.) 303. §-a, 25. §-a, 306/A. § (3) bekezdése megsértése - okán a keretszerződés a Ptk. 239. §-a értelmében részlegesen érvénytelen, az elvégzett munka legfeljebb a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint számolható el.

Semmisségi kifogásként hivatkozott arra is, hogy a peresített megrendelések esetén az alperes részéről eljáró személyek képviseleti joggal, ügyleti felhatalmazással nem rendelkeztek, mely a Ptk. 36. § (2) bekezdése, 219. § (1) bekezdése, 200. § (2) bekezdése és 234. §-a értelmében ugyancsak érvénytelenséget eredményezett.

Semmisségi kifogásai alogtalansága esetére a védekezését arra alapította, hogy a vállalkozási keretszerződés a IV/1. pontban rögzített keretösszeg kimerülésével, felperes annak megfelelő teljesítésével megszűnt; a felek között új vállalkozási szerződés nem jött és nem is jöhetett létre a Kbt. fenti kógens, és a Ptk. képviseletre vonatkozó rendelkezéseire figyelemmel.

Hivatkozott az alperes arra is, felperes együttműködési kötelezettségét folyamatosan megszegve járt el, a szerződés II.3. pontja értelmében ugyanis a megrendelő képviselőjével helyszíni bejárásokon kellett pontosítani az elvégzendő feladatokat. Fel kellett mérnie a munkálatokat, a beárazott költségvetés alapján előzetes kalkulációt tartozott készíteni, ezek elfogadása esetén kezdődhetett meg a kivitelezés. Állítása szerint felperes az egyes munkálatok megkezdése előtt előzetes költségvetéseket, kalkulációkat nem bocsátott az alperes rendelkezésére, így megsértette a Ptk. 277. § (4) bekezdése szerinti együttműködési kötelezettségét, valamint a Ptk. 277. § (5) bekezdése szerinti, a szerződés teljesítését érintő lényeges körülményekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettségét. Kizárólag a végszámlákból tájékozódhatott az alperes arról, hogy a munkálatok a keretösszegen belül vannak-e, miután a peresített öt számla a kivitelezés utolsó időszakában keletkezett, a felperes kész helyzet elé állította, ezen felróható magatartása okán a keretösszegen felüli vállalkozói díjjal nem fedezett kára viselésére köteles a Ptk. 5. §-a és 340. § (1) bekezdése alapján.

Az elsőfokú bíróság 2013. január 14. napján kelt 31.G.42.238/2011/15. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 9.323.471 forintot és ezen összegből 4.024.849 forint után 2010. augusztus 23-tól, 1.539.264 forint, 57.735 forint és 2.011.713 forint után 2010. szeptember 24-től, 1.689.910 forint után 2010. október 31-től a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt mértékű kamatát, továbbá 30.257.068 forintnak 2010. november 19-től 2012.

március 2-ig járó, a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt mértékű kamatát, valamint 1.387.416 forint perköltséget, az ezt meghaladó keresetet elutasította és megállapította, hogy a feljegyzett 900.000 forint illetéket a Magyar Állam viseli.

Indokolásában megállapította, hogy a ... tekintetében a peres felek között a Ptk. 389. §-a és 402. §-a szerint minősülő vállalkozási szerződés jött létre, melyet a felperes nem vitásan teljesített, részére a megállapodás szerinti vállalkozói díj jár, mely a per során maradéktalanul kiegyenlítést nyert.

Nem osztotta az elsőfokú bíróság alperes késedelembe esése hiányára alapított védekezését; kifejtette, a ... Kft. a teljesítési segédjének minősül, utóbbi eljárása az alperes által megkötött támogatási szerződésben foglaltakon alapult, melyben felperes nem volt szerződő fél. Az ajánlati felhívásban annak megjelölése, hogy az alperes uniós pénzforrásból kívánja a beruházást finanszírozni, tájékoztatásnak minősül, egyébként ezen okirat is 60 napos fizetési határidőt tartalmazott, és a felek ennek megfelelően kötötték meg a szerződést. Az írásban rögzített egyező szerződési nyilatkozat minden további feltétel nélkül 60 napos fizetési határidőt tartalmazott, ettől eltérő megállapításra nem vezet az, ha az alperes akarata esetlegesen arra irányult, hogy a ... Kft. fizetésével essen egybe a teljesítés időpontja, és a kifizetés eljárási rendjéről, annak esetleges elhúzódásáról a felperesnek is tudomása volt. Utalt az elsőfokú bíróság arra, alperesi hivatkozás valósága esetén a fizetési feltételekre vonatkozó szerződési rendelkezés színlelt okán semmis lenne, érvénytelenségi kifogást azonban az alperes nem terjesztett elő és a bíróság ilyen semmisségi okot hivatalból sem észlelt. Utalt arra is, a leplezett tartalom szerint kellene a perbeli igényeket elbírálnia, ugyanakkor a ... Kft. teljesítése bizonytalan időpontra esne, továbbá a kötelező írásbeliségre tekintettel a leplezett tartalmú szerződési rendelkezés is semmisnek minősülne. Kifejtette az elsőfokú bíróság, alperes maga sem állította, hogy felperes szerződési akarata az lett volna, a teljesítés a ... Kft. kifizetéséhez igazodjon; a felperes ezzel ellentétes előadást tett, továbbá az a nyilvánvaló gazdasági érdekeivel sem állt volna összhangban.

Minderre tekintettel az elsőfokú bíróság az eltérő szerződési tartalom bizonyítására tett alperesi indítványokat elutasította.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a XXV. PED-re történő alperesi hivatkozás is alaptalan, ezen döntés analógia útján sem volt alkalmazható, tekintettel arra, hogy a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződések és azok módosítása is írásbeliséget kíván meg.

Minderre figyelemmel az elsőfokú bíróság arra vont le következtetést, hogy a felek 60 napos fizetési határidőben állapodtak meg, melyet az alperes a Ptk. 298. § a) pontja szerint elmulasztott, késedelembe esett, ezért a szerződésben vállalt - jogszabályi előírásokkal is egyező - mértékű késedelmi kamatot megfizetni tartozik. Utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy a felperes a számláját elsőként 2010. július 13-án állította ki, tekintve, hogy az alperes 10 napon belül azt nem kifogásolta meg, a számla átvételétől számított 60 napon belül esedékessé vált a tartozás. A felperes kereseti kérelmében 2010. november 19-ét jelölte meg a kamatfizetés kezdő időpontjaként, melyhez az elsőfokú bíróság a Pp. 215. §-a szerint kötve volt, így az alperes e körbeni marasztalásáról ennek megfelelően határozott.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy intézmény felújításra a peres felek között a Ptk. 389. és 402. §-a szerint minősülő vállalkozási keretszerződés jött létre, mely a vállalkozási díj keretösszegét, az elvégzendő konkrét munkálatokra vonatkozó eljárási rendet és a díj kalkulálása során alkalmazandó egységárakat tartalmazta; egyik szerződő félre sem telepítette annak kötelezettségét, hogy számon tartsa a keretösszeg időközbeni alakulását.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a keretszerződés a konkrét munkavégzésre vonatkozó önálló vállalkozási szerződések szabályait tartalmazta, valamennyi a keretszerződés alapján végzett munka önálló vállalkozási szerződésnek minősült. A közbeszerzési eljárás eredményeként aláírt keretszerződés azt a viszonyrendszert adta meg, amelyben az egyedi munkavégzésekre vonatkozó vállalkozási szerződések létrejöhettek. A keretszerződés V.21. pontja értelmében a megrendelő a konkrét munkálatokat helyszíni bejárás során határozta meg, ezzel jött létre a munka megrendelése, ezt követően a felperes a költségvetést, az árajánlatát elkészítette, melynek alperesi elfogadása, jóváhagyása után kezdődhetett meg a munkavégzés azzal, hogy az építési terület átadásra került.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a felperes azra, are és azre emlékeztetőket, a ... és a ... vonatkozásában építési naplókat csatolt, mely igazolta ezen munkálatok alperesi megrendelését. Utóbbit támasztotta alá ... és ... egyező tanúvallomása, mely szerint tényleges megrendelés, teljesítést megelőző bejárás, elfogadott árajánlat hiányában a munkavégzés meg sem kezdődhetett. A megrendelés további alátámasztásaként vette figyelembe az elsőfokú bíróság az átadás-átvétel keretében kiállított okiratokat, valamint teljesítés igazolásokat; mindezen bizonyítékok együttes értékelésével arra vont le következtetést, hogy valamennyi peresített számlakövetelés alapjául szolgáló intézmény felújítási munka tekintetében az alperes részéről tényleges megrendelés történt.

Az alperes részéről eljáró személyek nyilatkozattételi jogosultsága körében kifejtette, ..., ... és ... tanúvallomása alapján azt kétségmentesen meg tudta állapítani, hogy a felperessel történő kapcsolattartás a műszaki ellenőrök feladata volt ... irányítása mellett; az alperes együttműködési kötelezettségét a műszaki ellenőrökön keresztül teljesítette, eljárásukat az e körben keletkezett okirati bizonyítékok is igazolták. Kétségtelen, hogy sem szerződéskötési, sem szerződésmódosítási joggal nem rendelkeztek, erre azonban a peres felek viszonylatában nem is került sor. Utalt arra is, hogy a keretszerződés V.6., IX.2., X.1. pontja a műszaki ellenőrök eljárási jogát igazolja és tartalmuk szerint ezen rendelkezések értékelhetők meghatalmazásként is.

Az alperes nem hivatkozhat alappal eljárási jogosultságuk hiányára, tekintve, hogy azt mindaddig, amíg a keretösszeg ki nem merült, kétségbe nem vonta, nyilatkozattételüket nem kifogásolta. Álláspontja szerint, amennyiben az alperesnek szándékában állt, hogy joghatályos nyilatkozattételre kizárólag meghatározott személyek legyenek jogosultak, úgy ezt a megfelelő alakiságok betartása mellett a felperes tudomására kellett volna hoznia, ennek elmaradása okán e körbeni védekezése a Ptk. 5. §-ába ütközik, saját felróható magatartására előnyök szerzése végett nem hivatkozhat.

Alperes jogszabályba ütközésre alapított semmisségi kifogása vonatkozásában kifejtette, a védekezés a vállalkozási keretszerződés egyik konkrét pontját sem

kifogásolta. Az egyes munkavégzésekre vonatkozó vállalkozási szerződések mindegyike a keretszerződésben előírt gyakorlatnak megfelelően jött létre, az egyes ügyletek vonatkozásában érvénytelenség nem merülhet fel.

Emellett az érvénytelenségi oknak a szerződés megkötésekor kell fennállnia, az alperes által hivatkozott Kbt. 306/A. § (2) bekezdés a) pontja a 2009. június 5-i szerződéskötés időpontjában nem volt hatályban, így a Ptk. 200. § (2) bekezdésére hivatkozás alaptalan. Tekintve, hogy a keretszerződés alapján létrejövő megállapodásokat önálló vállalkozási szerződésnek tekintette, ennek alapulvételével is vizsgálta a semmisségi kifogást. Megállapította, az alperes nem tudta konkrétan megnevezni azon jogszabályi rendelkezést, amely szerint ezen munkálatokra kötelezően közbeszerzési eljárást kellett volna lefolytatni; a megállapodások egyike sem érte el a nemzeti közbeszerzési értékhatárt.

Utalt az elsőfokú bíróság arra is, a számlák kifizetése a szerződés teljesítése és nem létrejötte körében értékelendő, jogilag értelmezhetetlen, hogy a kifizetés sorrendje miatt keretösszegen felülinek minősülő munkavégzés ennek okán érvénytelennek minősüljön, az érvénytelenségi oknak ugyanis a szerződés létrejöttekor kell fennállnia. Amennyiben a keretösszeg kimerülése érvénytelenségi okként mégis felfogható lenne, azt kellene vizsgálni, hogy a megrendelések sorrendje szerint a perbeli munkavégzések a keretösszegen belül maradtak-e, ezen ügyletek azonban nem képezték a per tárgyát. Ha a peresített megállapodásokra a megrendelés időpontjában sem nyújtott már fedezetet a keretösszeg, úgy azok a keretszerződés hatálya alá nem tartozó önálló vállalkozási szerződéseknek minősülnek, melyek tekintetében kétségmentesen megállapítható volt a munka megrendelése, felperesi teljesítése, mindezt a Ptk. 389. § (1) bekezdése szerint az alperest a követelt vállalkozói díj megfizetése terheli.

Az elsődleges kereseti kérelem helytállóság okán az elsőfokú bíróság nem tért át a másodlagos kereset vizsgálatára.

Az elsőfokú bíróság a késedelmi kamatról felperes keresetétől részben eltérően döntött, figyelemmel arra, hogy e körbeni követelése nem állt összhangban a Ptk. 301/A. § (3) bekezdésében foglaltakkal; a kamatfizetés kezdő időpontját a számlák alperes részére történő átadásának időpontjához képest a 31. naptól találta alaposnak.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen a megváltoztatását, a kereset elutasítását, másodlagosan a hatályon kívül helyezését kérte.

Vitatta az intézmény felújításra alapított követelés bizonyítottságát; abból, hogy a teljesítést mennyiségi és minőségi okból az alperes nem tette vitássá, nem következik, hogy felperest megilleti a 2009. június 5-én létrejött keretszerződés egységárain számított vállalkozói díj. A peresített öt számlából három munkálatra állt rendelkezésre emlékeztető, kettő esetén pedig építési naplóbejegyzés. Utóbbi kizárólag a munkaterület átadásának, a munkafolyamatok elvégzésének a bizonyítására alkalmas. A perben fel nem tárt levelezés alapján lehetett volna mérlegelni, hogy az emlékeztetőkben foglaltak szerint valóban fennállt-e lényegi egyezőség a felek szándékában a munkálatok tényleges megkezdése előtt, illetőleg

az nem módosult-e, azaz az emlékeztetők valóban megrendelésként minősíthetők-e.

Minderre figyelemmel a munkaterület átadása, a felperesi teljesítések átvétele, a kollaúdált végszámlák befogadása önmagában nem alapozza meg a számlaköveteléseket.

Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában rögzíti, hogy ..., ... és ... tanúk nyilatkozatai nem módosították a vállalkozási szerződést, illetve nem eredményeztek új szerződést, ugyanakkor ennek következményét nem vonja le, figyelmen kívül hagyja, hogy a perbeli megrendelések a keret túllépése miatt a vállalkozási szerződés módosítását kellett, hogy jelentsék, erre azonban csak dr. ... polgármester rendelkezett jogosultsággal az alperes részéről, mindezért felperesnek nincs jogi alapja a keretszerződés egységárai alkalmazására.

Vitatta, hogy a képviseleti joggal kapcsolatos védekezése a Ptk. 4. § (4) bekezdésébe ütközne; egyrészt a bíróság nem folytatott le bizonyítást a felróhatóságra, másrészt az alperes külön védekezésként a Ptk. 277. § (4) bekezdése szerinti együttműködési kötelezettség megsértésére hivatkozott, ennek ellenkezője bizonyítást nem nyert, így a Ptk. 4. § (4) bekezdésének második mondata alapján akkor is hivatkozhatna mentesülésére, ha maga sem az adott helyzetben elvárható módon járt volna el.

Álláspontja szerint dogmatikailag téves az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontja, hogy a 2009. június 5-i keretszerződésen alapuló valamennyi felperesi munkavégzés önálló vállalkozási szerződésnek minősül. Utóbbi megállapításának akkor lenne helye, ha azok érvényesen létrejöhettek volna ugyanazzal az egységár tartalommal, amit a keretszerződés IV.3. pontja meghatároz. Az önálló vállalkozási szerződések érvényes létrejöttét kizárja az alperesi oldalon a képviselet hiánya, ez az ítélet indokolásának egyik belső ellentmondása.

Amennyiben az egyes megrendelésekkel önálló vállalkozási szerződések jönnének létre, akkor azokból az egyik lényeges szerződési tartalom, az egységár hiányzik, ezt ugyanis a keretszerződés rögzíti, arra az önálló szerződések nem utalnak vissza és maguk egységárat nem tartalmaznak. Álláspontja szerint ráutaló magatartással az elvégzett munka elfogadható, de annak 324 tételen alapuló egységáras vállalkozói díja nem, ha mégis feltételezni kellene önálló vállalkozási szerződéseket, azok elszámolása - szerződött egységár hiányában - csak a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint történhetne.

Véleménye szerint az ítéletben foglaltaktól eltérően nem kellett konkrét szerződési rendelkezés érvénytelenségét állítania, mind írásban, mind szóban azon fizetési kötelmet keletkeztető egy, illetve kétoldalú nyilatkozat érvénytelenségére hivatkozott, amely ha érvényes lett volna, jogalapot szolgáltatathatott volna a keretösszeg feletti munkálatok elvégzésére, a keretszerződés egységárai alapján történő elszámolásra. Felperes érvényesített joga tehát önálló szerződésen, vagy módosított keretszerződésen alapulhatna, melyek érvényes létrejötte nem bizonyított. Tévesen vont le következtetést az elsőfokú bíróság a Kbt. 306/A. § (2) bekezdése alkalmazhatóságának a hiányára, a semmisségi kifogással érintett megrendelések ugyanis 2010. január 1-je utáni időpontra estek, így a semmisség jogkövetkezményét kell alkalmazni, mivel a közbeszerzési eljárást jogtalanul mellőzték. Az elszámolásra ennek okán is a jogalap nélküli gazdagodás szabályai

irányadók, eltérő jogi megközelítés a Ptk. 200. § (2) bekezdésében foglaltakba ütközne. A Kbt. rendelkezésének megkerülését jelentené ugyanis, ha a felperes a közbeszerzési eljárás eredményeként szerződött keret vállalkozói díjon felül is befogadhatna megrendeléseket, és azok érvényes kötelmet keletkeztetnének; versenytorzító a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés ilyen kiterjesztése, a kialakult helyzetet szerződésmódosítással, új közbeszerzési eljárással kellett volna rendezni.

Hivatkozott az alperes arra is, hogy a közbeszerzési hirdetményben rögzítve volt a szerződés keretjellege, a keret összege; kétséget kizáróan megállapítható, hogy a keretösszeg kimerült, így az elvégzett munkákat nem lehet a szerződés keretén belül rendezni. A kimerült keretösszegű szerződést az új munkákra nem lehet alkalmazni, ennek alapján a teljesítések nem elszámolhatók. Mindezért a visszatartás az alperes részéről indokolt volt, különös figyelemmel a közpénzek szabályszerű, hatékony felhasználásának a szükségességére, emiatt a késedelmi kamatigény is alaptalan.

Utalt az alperes arra is, mivel egy jogilag önálló vállalkozási keretszerződés jött létre a felek között, ezért annak szerződéses értékét kell irányadónak tekinteni módosítási kísérlet esetén is, ezen érték a IV.1. pont alapján - a 30 %-os túllépés mellett is - nagyságrendekkel meghaladja az elsőfokú bíróság által hivatkozott 15.000.000 forintot.

Sérelmezte az alperes, az elsőfokú bíróság annak ellenére, hogy a kereten felüliség kritériumának jogi jelentőséget tulajdonított, egyrészt nem folytatott le bizonyítást az alperes által csatolt számlaösszesítő táblázat és peresített számlák összevezetésére, másrészt erről a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatást sem adott a feleknek. Nem értelmezhetetlen, hogy adott esetben a pénzügyi teljesítések sorrendje legyen a kereten felüliség kritériuma, a keretösszeg kimerülése a számlák fizetési esedékessége alapján dönthető el. Véleménye szerint a perbeli vállalkozási szerződésben a felek kerettel kapcsolatos limitet tartalmazó megállapodását oszthatatlan főkötelemként kell szemlélni, és ha az esedékes - bármikori megrendelésű, kivitelezésű munkán alapuló - számla kifizetése összeghatáron felüli, erre már jogszerűen nem kerülhet sor. A szerződött keret kimerülése szerződést megszüntető jogi tény; a keret elérésével a jogviszony automatikusan, minden további jogcselekmény nélkül a teljesítéssel megszűnt, figyelemmel a Ptk. 319. §-ában foglaltakra. Ezen az nem változtat, hogy a szerződött keretösszegegen felüli utólagos teljesítésigazolások nem tisztázott kötelmet, elszámolási viszonyt keletkeztettek a felek között.

Fenntartotta az alperes azon védekezését is, hogy a felperes nem tett eleget a Ptk. 277. § (4) bekezdése szerinti együttműködési és 277. § (5) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének. A felperes azzal, hogy nem biztosította az előzetes költségvetést valamennyi részszámla mögötti munkálatra, nem hozta az alperest abba a helyzetbe, hogy a keret alakulását ellenőrizhesse; arra nézve, hogy ellenőrzött-e valaki az alperesnél, a tanúk ellentmondásosan nyilatkoztak. Az alperes munkaszervezettel nem rendelkezett az előzetes költségvetések elkészítésére, éppen ezért határozták meg ezt felperes szerződéses kötelezettségeként a II.3. pontban. Utalt arra is, a felperes ezen mulasztásával

okozatosan kár érné, amennyiben a másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság ítélete bizonyulna helytállónak.

Teljes egészében fenntartotta az alperes a ... felújítására alapított, a 2009. május 14-i szerződés teljesítéséből eredő követeléssel szembeni védekezését, hivatkozva arra, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül mellőzte - alkalmatlanság okán - e körbeni bizonyítási indítványait, az általa kért bizonyítás lefolytatása nélkül ugyanis felperes szerződéses szándéka nem volt vizsgálható, továbbá a színleltséggel és leplezettséggel kapcsolatos jogi álláspontja is ellentmondásos és téves. Amennyiben ugyanis a bizonyított tartalom eltér az írásban foglaltaktól, akkor színleltség áll fenn, mely semmisséget eredményez, a Ptk. 207. § (6) bekezdése szerint azonban elkülönülten vizsgálendő a leplezett szerződés kérdése. Az elsőfokú bíróságnak a Ptk. 207. § (6) bekezdésében foglaltak helytálló alkalmazása esetén először arra kellett volna bizonyítást lefolytatnia, hogy színlelt volt-e a vállalkozási szerződés fizetéssel kapcsolatos része vagy sem, ha igen, a leplezett szerződés nem érvényesülhet írásba foglaltság hiányában, azaz a fizetési mód, esedékesség tekintetében nincs szerződési rendelkezés, ezért a késedelmi kamat iránti igény se merülhet fel megalapozottan.

Felperes a fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte, hivatkozva arra, hogy az elsőfokú bíróság szabályszerű eljárást követően, helytálló jogi következtetés levonásával - megfelelő jogi indokolással - hozta meg a döntését.

Álláspontja szerint a közbeszerzési eljárás a vállalkozó kiválasztásáról szólt, az ennek alapján létrejött szerződésben a felek mellérendeltek, és kötelezettségeiket teljesíteni tartoznak. Alperes képviselőre vonatkozó belső szabályrendszere érdektelen és nincs jelentősége annak sem, hogy saját szolgáltatása teljesítését milyen eljárás előzte meg. Vitatta, hogy a jogalap nélküli gazdagodás szabályai alkalmazhatók lennének, továbbá arra hivatkozott, hogy a másodlagos, biztatási kárra vonatkozó kereseti kérelmét csak arra tekintettel terjesztette elő, hogy az alperes ezen mögöttes elszámolási jogcímre hivatkozott.

A Fővárosi Ítéltábla a jogorvoslati eljárás során felperes késedelmi kamatkövetelését részben elutasító ítéleti rendelkezést nem érintette, tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság határozata e körben - fellebbezés hiányában - a Pp. 228. § (3) bekezdése alapján jogerőre emelkedett.

Az alperes fellebbezése nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és érdemben helytálló az abból levont jogi következtetése is.

A fellebbezésben foglaltaktól eltérően nem tévedett az elsőfokú bíróság annak megállapításakor, hogy a 2009. május 14-én kelt szerződés alapján járó 30.257.068 forint pénzbeli ellenszolgáltatás nyújtásával az alperes a Ptk. 298. § a) pontja szerint késedelembe esett, utóbbi tagadásán, a követelés idő előttiiségén alapuló védekezése megalapozatlanságára helyesen, a szükséges bizonyítás lefolytatásával vont le következtetést.

A 2009. május 14-én kelt okirat preambuluma értelmében a szerződés részét képezte az ajánlati felhívás is, utóbbi VI.2. pontja a szerződést egyértelműen EU alapokból finanszírozott projekttel kapcsolatosnak minősítette.

Ugyanakkor a III.1.2. pontban fizetési feltételként - összhangban a szerződés XI.7. pontjában foglaltakkal - szerződésszerű teljesítést követő 60 napon belüli átutalási kötelezettséget írt elő, utalva a Kbt. 305. §-ára is, melynek a szerződéskötéskor hatályos (3) bekezdése szerint az ajánlatkérőként szerződő fél köteles volt az ajánlattevőnek a szerződésben meghatározott módon és tartalommal való teljesítésétől számított legkésőbb harminc - az Európai Unióból származó forrásból támogatott közbeszerzésekre irányuló eljárások esetében hatvan - napon belül az ellenszolgáltatást teljesíteni.

Ezen okirati bizonyítékokban foglaltakkal szemben eltérő fizetési rendben történő megállapodást, azt, hogy a felperes elfogadta, a ... Kft. kifizetéséhez igazodjon a pénzügyi ellenszolgáltatás követelésére fennálló jogának a megnyílta, a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint az alperes tartozott bizonyítani, melynek nem tett eleget.

Az alperes által állított szerződési akaratra a szerződő félnek nem minősülő ... Kft. nyilvánvalóan nem nyilatkozhatott, így a megkeresését az elsőfokú bíróság helytállóan mellőzte, a tanúk meghallgatását pedig az alperes a 2012. április 18-i tárgyaláson annak alátámasztására indítványozta, hogy „.....mi volt a felek által ismert szerződéses tartalom ebben a körben.”

Teljes egészében osztotta a Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a ... Kft.-n keresztüli elszámolás tényének szerződéskötéskori felperesi esetleges ismerete sem adna alapot a szerződésben foglaltaktól eltérő fizetési rendben és esedékességben történő megállapodás létrejöttének a megállapítására, így a tanúbizonyítás mellőzése sem volt indokolatlan. Emellett ..., felperes törvényes képviselője a 2012. május 21-i tárgyaláson egyértelműen akként nyilatkozott, hogy felperes számára közömbös volt a finanszírozás forrása, arról konkrétan nem a szerződéskötéskor, hanem a kivitelezés során szereztek tudomást, nem merült fel az, hogy a szerződés a fizetési határidő tekintetében módosulna, változatlanul az aláírt szerződésben foglaltakat tekintették irányadónak.

A felperesi ügyvezető fenti nyilatkozatából is következően nem csak a szerződésben írásban rögzített fizetési rendtől egyező akarattal történő eltérés, hanem az e körbeni szerződési rendelkezés (XI. 7.) színleltisége sem állapítható meg.

A Ptk. 207. § (5) bekezdése szerint akarati hiba ugyanis a felek kölcsönös színlelése esetén állhat fenn, az egyoldalú színlelés teljesen közömbös a szerződés érvényessége szempontjából, így a Ptk. 207. § (5) bekezdésének második fordulata szerinti leplezettség vizsgálatára okot adó körülmény nem merülhetett fel, alperes fellebbezési érvelése e vonatkozásban sem foghat helyt; emellett az elsőfokú bíróság e körbeni okfejtése a felek akarati hibájának csupán a feltételezésén, és nem a megállapításán alapult.

Mindezért az alperes a szerződés XI.7. pontja szerint tartozott a pénzügyi szolgáltatását teljesíteni - ugyan hivatkozott arra, hogy ebben a felperes

érdekkörébe eső nem megfelelő számlázás is akadályozta, de annak konkrét hiányosságára tényelőadást nem tett - ennek elmulasztása a terhére késedelembe esést eredményezett, melynek objektív következménye a szerződés XI.11. pontjában meghatározott mértékű (Ptk. 301/A. §) késedelmi kamatfizetési kötelezettség; az elsőfokú bíróság ennek megfelelő ítéleti döntése megváltoztatására a fellebbezésben előadottak - a fent kifejtettek szerint - nem adtak alapot.

Az alábbiak szerint nem helytálló a 2009. június 5-i keretszerződés alapján megítélt vállalkozói díj vonatkozásában előterjesztett fellebbezés sem; az abban változatlanul fenntartott érdemi védekezés tartalmából következő sorrendiséget alapul véve bírálta felül a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ezen döntését.

Helyesen vont le következtetést az elsőfokú bíróság arra, hogy az alperes Kbt. szabályai és a Ptk. képviseletre vonatkozó szabályai megsértésén alapuló semmisségi kifogásai a keretszerződés részleges érvénytelenségének a megállapítására nem vezettek, e körbeni jogi álláspontjával a Fővárosi Ítéltábla - a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel - az alábbiak szerinti részben eltérő indokolással értett egyet.

A 2009. június 5-én kelt keretmegállapodás a peresített eseti megrendelésekkel együtt értékelhető, a Ptk. 389. §-a és 402. §-a szerint minősülő egységes jogviszony; a keretszabály rendszer ugyanis nem önmagában, hanem a konkrét megrendeléseken keresztül érvényesülhetett és fordítva, az adott eseti megrendelés sem volt önálló és független, hanem a keretnormák által is meghatározott.

A keretszerződés IV.1. pontjában rögzített keretösszeg - a keretnormák egyikeként - az eseti megrendelések korlátját képezte annyiban, hogy ezen fedezeten belül volt mód a keretszerződésen alapuló eseti munkavégzés megrendelésére, eltérő értelmezés esetén a keretösszeg meghatározásának nem lenne értelme.

A Ptk. 201. §-ában foglaltakból következően, mely szerint a megrendelt szolgáltatásért ellenszolgáltatás jár, az eseti megrendelések leadása során kellett annak figyelembevételével eljárni, hogy a megrendelt munka elvégzéséért járó pénzbeli ellenszolgáltatásra a keretösszeg fedezetet nyújtson.

A keretszerződésben nem tértek ki arra, hogy a keretösszeg alakulásának figyelemmel kísérése melyik fél szerződéses kötelezettsége, azonban díjfizetésre kötelezettként a fedezettel az alperesnek kellett tisztában lennie; a keretszerződés II.3. pontjában rögzített eljárás eredményeképp készült előzetes kalkulációk ismeretében nem csak azok elfogadásáról, a megrendelésről tudott dönten, hanem felügyelnie kellett a keretösszegre vonatkozó szerződési rendelkezés érvényesülését.

Amennyiben az alperest nem terhelte volna ezen kötelezettség, az a Ptk. 4. § (1) bekezdése szerinti polgári jogi alapelvbe ütközne; a jóhiszeműség és a tisztesség követelményével nem összeegyeztethető, ha adott szolgáltatás megrendelése anélkül történik, hogy annak fedezete a megrendelő részéről egyértelműen biztosított lenne.

Mindebből következően a keretösszeget meghaladó fizetési kötelezettséget keletkeztető eseti megrendelések eshetnek a keretszerződésen kívülre, az ezek teljesítése okán támasztott díjkövetelés vonatkozásában lennének alperes semmisségi kifogásai érdemben vizsgálhatók, a peresített számlakövetelések azonban nem tartoznak ebbe a körbe, azt ugyanis alperes maga sem állította, hogy a jogvita tárgyát képező megrendelések leadásának az időpontjában az azokért járó pénzbeli ellenszolgáltatásra már nem állt rendelkezésére fedezet.

A fellebbezésben is hivatkozott táblázati kimutatás szerint a keretösszeg a 2010. december 22-i alperesi pénzügyi teljesítésekkel bezárólag merült ki, a jelen jogvita tárgyát képező megrendelésekre azonban jóval korábban került sor, figyelemmel az azokhoz tartozó 2010. júliusi és augusztusi időpontokban kiállított átadás-átvételi és teljesítésigazolási jegyzőkönyvekben foglaltakra, melyek már a teljesítés megtörténtét bizonyítják.

A peresített vállalkozói díjkövetelések vonatkozásában tehát nem merülhetett fel az, hogy azok alapja a keretszerződés módosítása, új szerződések létrehozása lenne, értelemszerűen ezáltal a Kbt. szabályainak a megkerülésére, a Ptk. képviseletre vonatkozó szabályainak a megszegésére hivatkozás sem foghatott helyt.

A fentiekre tekintettel csupán megjegyzi a Fővárosi Ítéltábla, hogy a Kbt. megsértésére alapított érvénytelenségi kifogás azért sem lenne érdemben vizsgálható, mert annak előfeltétele a jogsértés döntőbizottsági megállapítása, illetőleg döntőbizottsági határozat felülvizsgálata során a jogsértés bírósági megállapítása, azonban ezen eljárások egyikére sem került sor.

Mind a keretszerződés megkötésekor hatályos Kbt. 350. §-a, mind az eseti megrendelésekkor hatályos Kbt. 350/D. §-a - utóbbi a 340/A. § (1) bekezdésében és a 350. § (1) bekezdésében foglalt esetek kivételével - a közbeszerzésre, illetve a közbeszerzési eljárásra vonatkozó jogszabályok megsértésére alapított bármely polgári jogi igény érvényesíthetőségének feltételül szabta, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság, illetőleg - a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatának felülvizsgálata során - a bíróság a jogsértést jogerősen megállapítsa.

Ugyancsak megjegyzi a Fővárosi Ítéltábla, hogy a képviseleti jog hiányára alapított alperesi védekezés sem vezethetne eredményre.

Azt helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy alperes meghatalmazottjainak eljárási jogosultsága a keretösszeg kimerüléséig nem volt vitás.

Az alperes részéről az eljárási jogosultságnak a keretösszeg kimerülése következtében történt megszűnésére hivatkozás a meghatalmazás visszavonásaként értelmezhető; a Ptk. 223. § (2) bekezdése szerint a visszavonás jóhiszemű harmadik személy irányában csak akkor hatályos, ha azt vele közölték, ennek elmulasztása esetén a visszavonás után tett jognyilatkozat a jóhiszemű harmadik személy irányában érvényes marad.

Ezen jogi szabályozásból következően a keretösszeg felügyeletére köteles alperesnek kellett volna a felperes figyelmét felhívnia meghatalmazottjai eljárási joga időközbeni megszűnésére, ennek elmulasztása okán az alperes nevében eseti

megrendelések körében tett meghatalmazotti jognyilatkozatokat érvényesnek kell tekinteni.

A fent már részletezettek okán a peresített számlák alapjául szolgáló eseti megállapodások vonatkozásában az alperes a keretösszeg kimerülésére mint szerződést megszüntető tényre sem hivatkozhatott alappal.

A Fővárosi Ítéltábla sem találta megalapozottnak az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség megszegésén alapuló alperesi védekezést sem; az elsőfokú bíróság a lefolytatott okirati és tanúbizonyítás eredményének helytálló, Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelő értékelésével vont le következtetést felperes szerződésszegésének a bizonyítatlanságára. ... és ... egyező tanúvallomása annak megállapítására adott alapot, hogy felperesi teljesítést megelőző bejárás, elfogadott árajánlat hiányában a munkavégzés meg sem kezdődhetett. Miután az nem volt vitás, hogy az alperes a peresített számlákon szereplő munkavégzéshez szükséges munkaterületet átadta, felperes a munkálatokat elvégezte, azok hiány- és hibamentes átvétele, a teljesítés leigazolása alperes által kétségbe nem vont tartalmú okiratokkal igazoltan megtörtént, mindez alappal arra engedett következtetni, hogy a keretszerződés II.3. pontjában foglaltaknak megfelelő eljárás lefolytatásra került, az alperesnek előzetes kalkulációkkal rendelkeznie kellett, felperes tehát a Ptk. 277. § (4) bekezdése szerinti együttműködési kötelezettségének eleget tett.

Nem nyert bizonyítást a Ptk. 277. § (5) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség megszegése sem; a keretösszeg alakulásának felügyelete - jelen határozatban korábban már részletezettek szerint - nem felperesi, hanem alperesi megrendelői kötelezettség volt, melynek nemcsak a végszámlák, hanem az előzetes kalkulációk ismeretében eleget tudott volna tenni.

Tekintve, hogy felperes elsődlegesen nem kárigényt támasztott, hanem a szerződés teljesítését követelte, alperes szerződéses pénzügyi szolgáltatás nyújtására kötelezését kérte, így a „vállalkozói díjjal nem fedezhető kár viselésére” vonatkozó védekezés nem volt értelmezhető. Emellett önmagában a szerződésszegés tényének az állítása - arra alapított igény előterjesztése hiányában - nem anulálja felperes lejárt vállalkozói díjkövetelését, alperest nem menti a szerződéses szolgáltatás nyújtásának a kötelezettsége alól.

A fent kifejtettekből is következően érdemben nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a 2009. június 5-i keretszerződésre alapított elsődleges kereseti kérelem megalapozottságára vont le következtetést; helyesen állapította meg, hogy valamennyi peresített számlakövetelés alapjául szolgáló intézményfelújítási munka alperesi megrendelése, felperesi hiány- és hibamentes elvégzése igazolt; a fellebbezésben foglaltaktól eltérően az eseti megrendelések tekintetében szükséges akarategyezőséget a lefolytatott bizonyítás eredménye kellően alátámasztotta.

Tekintettel arra, hogy felperes vállalkozói díja követelésére fennálló joga a Ptk. 397. § (1) bekezdése értelmében a teljesítéssel megnyílt, ugyanakkor alperes díjvisszatartásra sem szerződési, sem jogszabályi rendelkezés alapján nem volt

jogosult, tehát késedelembe esett, így a fellebbezésben alaptalanul tette vitássá a díjtartozás utáni késedelmi kamatfizetési kötelezettségét is.

Figyelemmel arra, hogy a fellebbezésben előadottak eltérő tényállás megállapítására, illetőleg érdemben eltérő jogi következtetés levonására nem adtak alapot, a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét - annak nem fellebbezett részét nem érintve, a fenti, részben eltérő indokolással - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte felperes másodfokú perköltsége megfizetésére, mely a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alkalmazásával - a kifejtett ügyvédi tevékenységhez igazodóan - mérlegeléssel 150.000 forint jogi képviseleti munkadíjban került meghatározásra.

A peresztes alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt 745.900 forint jogorvoslati illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a értelmében a Magyar Állam viseli.

Budapest 2014. április 2.

Dr. Tibold Ágnes s.k.,
a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s.k.,
s.k.,
előadó bíró

Dr. Felker László

bíró